

конфлікту ради именно системного распада. Такая политика стала одним из факторов обострения кризиса и краха социалистической системы и СССР.

Ключевые слова: идея всемирной победы социализма, «холодная война», гонка вооружений, советская экспансия, «советский вопрос», «империя зла», «крестовый поход за свободу», «полная победа над коммунизмом», стратегическая оборонная инициатива.

Summary. Ovcharenko O.I. «The Soviet Question» in the External Policy of the USA in the 1981–1989 s

The article touches upon the facts of offensive nature of the Soviet external policy with its ideas of the global victory of socialism and giving a push to the revolutions in other countries. The article informs that in the course of the arms race, the USSR approached to the attaining power superiority over the capitalistic world and its world arms export quota exceeded the American one. It was accompanied by the active intrusion in the military conflicts in Yemen, Somalia, Ethiopia, Angola, Nicaragua and military invasion of Afghanistan. The Soviet Question in the USA under such terms resolved itself into the following: how to stop the attack of the communism. The article describes the essence of changes in the doctrinal basic principles in the US foreign policy under the President R. Reagan as to the Soviet Union: the transition from its containment to the overwhelming victory. The article emphasizes the Strategic Defence Initiative (SDI) proclaimed by R. Reagan was absolutely logical. The apprehension of its implementation and incapability of the Soviet State to give an adequate answer because of exhaustion during the arms race, forced the governing body of the USSR to make concessions as to the disarmament. The author thinks that R. Reagan didn't set a goal to liquidate the Soviet Union as a state because he bewared of the negative result for the USA and the whole world. He aimed to weaken it for the sake of serious internal conflict and system collapse. Such policy became one of the factors that stimulated crisis and crash of the socialistic system and the USSR.

Key words: the idea of global socialistic victory, «The Cold War», arms race, the Soviet expansion, «the Soviet question», «The Evil Empire», «freedom cruceession», «overwhelming victory over the communism», the Strategic Defence Initiative.

УДК 94(438+477) «1980/2000»

І.Ю. Афанасьєв

ДІЯЛЬНІСТЬ КОНФЕДЕРАЦІЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПОЛЬЩІ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО УКРАЇНИ ЯК ПОТЕНЦІЙНОГО УЧАСНИКА БАЛТО-ЧОРНОМОРСЬКОГО АЛЬЯНСУ ДЕРЖАВ (1980–2000 РР.)

Розглядається активність польської політичної партії Конфедерація незалежної Польщі (КНП), у період 1980–2000 рр., по відношенню до України як учасника можливого міжнародного альянсу в Міжмор'ї – балто-чорноморському регіоні. Висвітлюються мотиви, стратегія, тактика КНП в цьому аспекті, основні чинники впливу на реалізацію концепції балто-чорноморського міждержавного альянсу цією партією.

Ключові слова: Міжмор'я, балто-чорноморський альянс, Конфедерація незалежної Польщі, Л. Мочульський, НАТО-біс, польсько-українські відносини

Постановка проблеми. Кількість дискусій щодо можливих проектів альянсу країн, розташованих між Балтійським та Чорним морями, помітно збільшилася в останні кілька років. Відповідно, це додає актуальності вивченню минулих концепцій Міжмор'я. Насамперед, тих, автори яких вважали Україну важливим, ключовим учасником балто-чорноморського стратегічного альянсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На початку 2000-х рр. з'явилася низка ґрунтовних досліджень польських та українських авторів, за підсумками попередніх двох десятиліть польсько-українських відносин, розглядалося й ставлення польських партій до тих чи інших варіантів розвитку контактів з Україною, у тому числі як із потенційним учасником балто-чорноморського міждержавного альянсу. Проте останє питання перебувало не у фокусі уваги; висвітлювалося, переважно, лише побіжно [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7]. Дещо докладніше зупинився на польських проектах балто-чорноморського альянсу М. Генік [8].

Але, знову ж таки, не всі важливі епізоди та тенденції діяльності Конфедерації незалежної Польщі, в аспекті альянсу балто-чорноморського Міжмор'я, були проаналізовані цим автором. Досі відсутнє спеціальне дослідження, предметом якого була б сукупність концепцій та практичних дій Конфедерації незалежної Польщі (КНП, KPN, Konfederacja Polski Niepodległej) 1980–2000 рр., із цього питання.

Мета. Охарактеризувати діяльність Конфедерації незалежної Польщі 1980-2000 рр., спрямовану на Україну як потенційну складову балто-чорноморського альянсу. Такий розгляд дає можливість краще зрозуміти сучасні перспективи балто-чорноморської стратегічної співпраці. Відповідно, завдання – визначити мотиви, стратегію, тактику КНП в цьому аспекті, основні чинники впливу на просування концепції балто-чорноморського альянсу цієї партією.

Виклад основного матеріалу. Протягом 1950-х – 1960-х рр., осередок лондонського еміграційного уряду залишався непоступливим щодо передвоєнного східного кордону Польщі. З огляду на високий рівень лояльності населення Центральної та Східної України до радянського режиму, шанси створити українську державу-буфер на землях, розташованих східніше Ризького кордону, виглядали примарно. Натомість, редакція паризького журналу «Культура» на чолі з Є. Гедройцем ще з кінця 1940-х рр. виступала за відмову поляків від політичних претензій на Східну Галичину, пропагувала створення незалежної України та добровільне входження її до європейської федерації [9, 93-94]. «Культура» та низка інших видань багато зробили для зміни ставлення поляків до українців: зі зверхнього, шовіністичного, на значно більш прихильне, демократичне. Наприкінці 1970-х рр. накопичення економічних проблем в СРСР та Польщі, обурення, внаслідок брутального втручання радянської імперії у внутрішні справи східноєвропейських держав, широка міжнародна дискусія про конвергенцію, – все це створило сприятливий ґрунт для поживлення польсько-української антимосковської співпраці, для ренесансу уваги до проектів балто-чорноморського альянсу.

В 1979 р. Лешек Мочульський заснував антикомуністичну політичну організацію – Конфедерацію незалежної Польщі. У політичних поглядах Л. Мочульського велике місце посідало успадковане, в цілому, від пілсудчиків бачення Польщі не як східного переднього краю демократичної Європи, а як лідера великого альянсу держав адриатично-балтійсько-чорноморського Міжмор'я. Таким чином, на думку Л. Мочульського, між цими трьома морями утворився б потужний спільний споживчий ринок, об'єднання економічних та інтелектуальних сил, достатнє, щоб конкурувати як із Західною Європою, так і з Росією, а також забезпечувати прискорення розвитку кожного з членів альянсу Міжмор'я. Україна, разом із Білоруссю та Литвою, виконувала б роль «санітарного кордону» між Польщею та Росією [10].

В травні 1980 р. керівництво КНП підписало «Резолюцію про право України на самостійне існування», в якій від імені Польщі відмовлялося від будь-яких територіальних претензій до етнічних українських земель. Проголошувалася абсолютна зацікавленість Польщі у створенні та зміцненні незалежної держави на українській етнічній території «між великою Польщею та великою Росією». [11]

На початку 1980-х рр. КНП була піддана репресіям, але вже через кілька років створила розгалужену, загальнонаціональну партійну організацію. КНП брала активну участь у розповсюдженій в польських опозиційних колах пропаганді створення союзу країн Центрально-Східної Європи. Зокрема, цю ідею просував журнал *Niepodległość*, [12] який видавався КНП у 1987 році. На президентських виборах 1990 р. Л. Мочульський отримав 2,5% голосів виборців [13, 137-157].

У політичній програмі КНП на початку 1990-х рр, містилися приблизно ті ж тези стосовно балто-чорноморського альянсу та України в ньому, як і на початку 1980-х рр., поєднуючися з пропозицією використати альянс Міжмор'я як перехідний етап для укладання пан'європейського альянсу, «Європи батьківщин» [14, 543-546; 15, 97-98].

На перших вільних виборах до польського парламенту, в жовтні 1991 р., кандидати від КНП отримали 7,5% голосів виборців, увійшовши до шістки найбільших партій Сейму РП І скликання; КНП потрапила й до шістки лідуючих сеймових партій наступного скликання (1993–1997 рр.) [16, 224]. Але на початку 1990-х рр. переважна більшість впливових польських політиків, услід за керівниками великих західних держав, вважала зовнішньополітичним пріоритетом Польщі інтеграцію до ЄС та НАТО. Всі проекти, що нагадували «санітарний кордон», міжвоєнні спроби створити балто-чорноморський союз, який проводив би незалежну від Західної Європи політику, відкидалися керівництвом США, ЄС та Польщі [17].

18–19 травня 1992 р. у Варшаві відбулася зустріч президентів Л. Валенси та Л. Кравчука. Українське керівництво прагнуло зробити свою країну членом Вишеградської групи. Л. Кравчук у Варшаві заявив, що “чотирикутник є більш досконалою фігурою, ніж трикутник, і забезпечує більші можливості” [18]. Л. Валенса поставився до цього прагнення українського керівництва з симпатією, проте більшість польських політиків виступила проти. Польща прагнула дистанціюватися в очах Заходу від східних сусідів, довести своє право на входження до європейських та трансатлантичних структур. Поодинці або в альянсі між собою Польща, Чехословаччина та Угорщина мали більше шансів на вступ до ЄС та НАТО, ніж у союзі з Україною, в якій не тільки була значно більш відмінна від західних стандартів економічна та політична система, але яка, крім того, вважалася сферою впливу Росії, внаслідок чого остання доклала б значних зусиль, щоб загальмувати процес інтеграції Вишеградської групи разом з Україною до військових, політичних та економічних структур Заходу.

Під час візиту прем’єр-міністра Польщі Ганни Сухоцької до Києва 12–13 січня 1993 р., українська сторона знову ж таки виявила більше прагнення до політичної співпраці, ніж польська. Зокрема, прем’єр-міністр України Л. Кучма назвав Польщу “стратегічним партнером”, а Г. Сухоцька заявила лише про зацікавленість Польщі у збереженні незалежності української держави. Коли ж президент Л. Кравчук у 1993 р. виступив із планом створення у Центрально-Східній Європі спільної “зони безпеки і стабілізації”, відповідь офіційної Варшави була негативною. [19, 18] Наприкінці травня 1993 р. польська делегація на чолі з президентом Л. Валенсою відвідала Україну. У ці дні, під час другої особистої зустрічі Л. Кравчука та Л. Валенси, українська сторона знову запропонувала план військово-політичного альянсу з Польщею поза НАТО. Вірогідно, сподіваючись, що президент Польщі все ще розглядав можливості створення “НАТО-біс” за участю країн Центрально-Східної Європи, як Л. Валенса це пропонував під час візиту до ФРН у березні 1992 року. [20, 19] Але керівник польського МЗС К. Скубішевський ще в 1992 р., одразу після вищезгаданої заяви Л. Валенси, розіслав усім польським посольствам інструкції, у яких просив трактувати ці слова президента про “НАТО-біс” як лише «фігуру мовлення» [21, 105].

Польський уряд та президент, станом на кінець травня 1993 р., остаточно визначилися зі вхоженням Польщі до Північно-Атлантичного альянсу, і тому в Києві польська делегація не підтримала українські пропозиції [22, 19].

Б. Осадчук, коментуючи травневий візит Л. Валенси до України, повідомляв, що напередодні серед політиків та журналістів поширилися чутки про тиск з боку США на президента Польщі та польське МЗС, а також тиск цього міністерства на Л. Валенсу. Мета – запобігти згоди Л. Валенси на створення НАТО-біс чи неформальної співдружності регіональної безпеки регіону від Балтики до Чорного моря. Б. Осадчук звернув увагу також на появу в “Газеті виборчій”, під час київських польсько-українських переговорів, заяви міністра закордонних справ Німеччини К. Кінкеля, в якій останній підкреслював велику роль Росії у Східній Європі. На думку Б. Осадчука, ця публікація була додатковим застереженням щодо надто активного братання з Україною [23, 225].

У 1993-1994 рр. єдиною значною польською політичною партією, яка послідовно та енергійно підтримувала ідею створення регіонального блоку на чолі з Польщею та Україною, була КНП. Її лідер, Л. Мочульський, акцентував увагу громадськості на економічній

слабкості Польщі, порівняно з навіть найбіднішими країнами ЄС, неможливості для Польщі вступити до ЄС у найближчі роки, а також на небезпеці перетворитися на сировинний придаток і країну-раба в разі вступу. Альтернативу Л. Мочульський бачив у створенні зони вільної торгівлі, економічного союзу під робочою назвою Ринок Міжмор'я, ядром якого мали стати Польща та Україна. [24]

9-11 лютого 1994 р. голова Політради КНП К. Крул на чолі делегації Сему РП (як заступник сеймової Комісії з закордонних справ) здійснив візит до України, польська делегація зістрілися з представниками українських політичних партій та дипломатами, запропонувала план інституціоналізації співробітництва країн Центрально-Східної Європи, представляючи цю концепцію як «план Кравчука-Мочульського» [25].

Проте вплив опозиційної КНП у 1994 р., загалом, був незначним, порівняно з Демократичною Унією, Порозумінням Центр, Ліберально-Демократичним Конгресом, які головною метою Польщі проголошували набуття повного членства в ЄС і НАТО, без занурення в додаткові комбінації з Україною на цьому шляху. Правляча з 1993 р. коаліція СДЛ і ПСП відкидала пропозиції Л. Мочульського стосовно створення балто-чорноморського альянсу Міжмор'я. [26, 506]

29-30 липня 1994 р. Українська республіканська партія організувала проведення конгресу партій низки країн Центрально-Східної Європи. Учасники конференції солідаризувалися, переважно, в негативному ставленні до комунізму та в прагненні утворити політичний союз країн Міжмор'я. Крім КНП, з польських політичних сил взяли участь у роботі конференції КНП, Республіканська польська партія Третя сила і Рух Третьої Речпосполитої. На конференції було утворено Лігу політичних партій країн Міжмор'я (ЛППКМ), прийнято Декларацію основних положень, Програму діяльності та Статут. До Ліги увійшли також партії з Білорусі, Естонії, Латвії та Литви. [27, 67; 28; 29]

Потужна, всеохоплююча пропаганда вступу до НАТО, яка велася в Польщі, не залишала місця для концепцій якогось окремого великого воєнного союзу в регіоні між Балтикою та Чорним морем, існуючого поза НАТО.

В 1995 р. один із провідних діячів КНП, А. Іздебський, ще пропагував проект створення альянсу в складі 17 (!) країн Центрально-Східної Європи, у рамках якого передбачав створення воєнного пакту, облаштування столиці у Львові та запровадження англійської мови як офіційної. Але 9-11 червня 1995 р. на II конгресі ЛППКМ, у польському м. Ярослав, партії-учасники проголосили метою країн Міжмор'я вступ до НАТО та ЄС. [30] Отже, в осередку Л. Мочульського здійснювалися спроби поєднати концепцію Міжмор'я та панівний польський політичний тренд, позиціонувати балто-чорноморський альянс як тимчасове, перехідне угруповання на шляху до євроатлантичних структур.

У 1994 та 1996 рр. КНП пережила розколи, втратила значну частину виборців та членів партії. Парламентські вибори 1997 р. вона програла. [31] Основні українські партнери в ЛППКМ – УРП та НРУ – теж втратили свої позиції в другій половині 1990-х років.

У вересні 1996 р. в польських ЗМІ розгорнулася активна дискусія стосовно закордонної діяльності МЗС РП, у зв'язку з утворенням 17 серпня 1996 р. Ради закордонної політики (РЗП), до якої увійшли відомі політичні діячі, колишні дипломати та представники позаурядових організацій. У програмових документах РЗП та висловлюваннях її членів були критичні зауважень щодо ведення закордонної політики правлячою коаліцією лівих сил, представником якої був і тодішній керівник МЗС Д. Росаті. Абсолютно шкідливими для безпеки Польщі вважалися ідеї, що зароджувалися у середовищі лівих: зокрема, щодо створення Брестського трикутника (Польща — Україна — Білорусь). Разом з тим, члени РЗП вважали, що двостороння співпраця з Україною повинна мати пріоритетний характер для Польщі. [32] Таким чином, курс на впливовіших польських політиків на безпосередню інтеграцію до ЄС та НАТО, на уникнення регіональних альянсів, у 1996 р. посилювався ще більше.

До того ж, на II конгресі ЛППКМ у 1995 р. прозвучали надзвичайно різкі антиросійські заяви, прийнято резолюцію з вимогою незалежності Чечні. [33] Особисто Л. Мочульський з

1994 р. активно лобював інтереси чеченських супротивників Кремля. В контексті тодішнього стану відносин ЄС-РФ та НАТО-РФ, а також президентства Л. Кучми з його проросійською риторикою, така різкість була не на часі й не сприяла успіху проекту Міжмор'я.

Після вступу Польщі, Угорщини та Чехії до Північно-Атлантичного альянсу в 1999 р. та очевидного наближення до такого членства в наступні кілька років низки інших країн регіону – Болгарії, Румунії, Словаччини, Словенії, Литви, Латвії, Естонії – концепція Міжмор'я стала виглядати анахронізмом, дивацтвом чи небезпечною крамолою в очах переважної більшості поляків. За браком фінансування, пропаганда концепції Міжмор'я велася в другій половині 1990-х рр. дуже обмежено.

Навіть наприкінці 1990-х рр. Л. Мочульський продовжував обстоювати необхідність економічного та політичного балто-чорноморського альянсу Міжмор'я, на основі польсько-українського партнерства. [34] Але до 2000 р. популярність КНП була зведена, практично, нанівець. Те саме сталося й з проектом балто-чорноморського альянсу як альтернативи західному та російському інтеграційним проектам.

Висновки. В контексті боротьби за виведення Польщі з-під влади Москви у 1980-і рр., Україна стала розглядатися в опозиційних, антикомуністичних польських осередках як потенційний стратегічний союзник. Конфедерація незалежної Польщі, на чолі з Л. Мочульським, створила системну, з відносно чітким географічним, економічним та політичним обґрунтуванням, концепцію альянсу Міжмор'я, зі включенням незалежної України в кордонах 1991 р. до нього. КНП була, протягом 1980–2000 рр., головним рушієм такої концепції серед польських політичних організацій. З 1980 р. КНП декларувала бачення України як кандидата на почесне місце в майбутньому балто-чорноморському альянсі, як одного з двох найбільших учасників цього міждержавного об'єднання. З цієї причини, у період короткотривалого охолодження польсько-українських міждержавних відносин на початку 1993 р. КНП ставилася до української держави більш дружньо, ніж уряд РП.

У 1994 р. ідея об'єднання країн Міжмор'я сягнула піку свого впливу, а з 1995 р. до 2000 р. її популярність у Польщі зменшувалася, особливо серед діячів найвищого ешелону влади. У Польщі перемогли тенденції прямої інтеграції до ЄС та НАТО, повної солідаризації з євроатлантичними структурами. Основні лобісти концепції Міжмор'я, втративши вплив на внутрішню політику в Польщі, не могли здійснювати суттєвого впливу на політику зовнішню. Але значно більш вагомим чинником було те, що польське національне керівництво в середині 1990-х рр. налагодило зі своїми євроатлантичними партнерами ефективний процес інтеграції до ЄС та НАТО, розвіявши сумніви більшості польського електорату в швидкому наближенні гарантій безпеки та економічного зростання, без використання концепції балто-чорноморського альянсу, а також і залучивши Україну до цього процесу. Концепція “Польща – адвокат та локомотив України на шляху до ЄС і НАТО” відсунула концепцію Міжмор'я та, зокрема, польсько-українського співробітництва як ядра Міжмор'я, на далеку периферію політичного життя. Протидія з боку не лише РФ, але й західних демократій, теж заважала створенню Міжмор'я. В умовах стрімкого розвитку ЄС та розширення НАТО, домінування єврооптимізму, концепція балто-чорноморського альянсу швидко втрачала привабливість в очах еліт та широких кіл громадськості в Польщі протягом 1990-х років. КНП у пропаганді польсько-українського співробітництва та, ширше, балто-чорноморського альянсу Міжмор'я, продемонструвала чимало креативності, енергійності в організації зв'язків з громадськістю, різноманітних промо-акцій, але виявилася неспроможною в пошуку великих інвесторів.

Протягом 1980–2000 рр., антиросійське та антикомуністичне спрямування у польських концепціях Міжмор'я були набагато більш виразним, ніж антинімецьке та, взагалі, антизахідне, антиліберальне. КНП зробила значний внесок у подолання негативних історичних стереотипів, взаємних образ, звинувачень у польсько-українських відносинах, але відштовхувала багатьох потенційних прихильників альянсу балто-чорноморського Міжмор'я своєю безкомпромісною критикою комуністів та навіть поміркованих лівих сил, а також конфронтаційною антиросійською риторикою. Така акцентуація на антимосковській та

антилівій позиції різко звужувала коло союзників у створенні польсько-української осі Міжмор'я, а також сприяла поляризації політичної думки в Україні, посиленню регіонального розмежування між прихильниками про- та антиросійської орієнтації. Проект балто-чорноморського альянсу і, зокрема, концепція місця України в ньому, був у діяльності КНП одним з найважливіших напрямків, але, на відміну поглядів на внутрішній політичний та економічний устрій, від традиційної для послідовників Ю. Пілсудського відрази до російських та афілійованих з ними політичних угруповань, не пріоритетним напрямком.

Список використаної літератури

1. Івченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан / Українська академія наук національного прогресу. - К.: "РІЦ УАННП", 1997. – 687 с.
2. Горун Д. О. Українсько-польські відносини (1991-1997 рр.) : дис. на здобуття наукового ступіню канд. іст. наук: 07.00.02 / Одеський державний університет ім. Т.І.Мечникова. – О., 1999. – 182 л.
3. Kowal P. Za wolność naszą i waszą. Ukraina, Litwa i Białoruś w myśli polskich środowisk opozycyjnych w latach 1976–1980 / Paweł Kowal // Narody i historia / Pod redakcją Arkadego Rzegockiego. – Kraków : Ośrodek myśli politycznej; Księgarnia Akademicka, 2000. – S. 239–294.
4. Surmacz, B. Współczesne stosunki polsko-ukraińskie: Politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000. – 267 s.
5. Dudek, A. Pierwsze lata III Rzeczypospolitej. 1989-2001. Zarys historii politycznej Polski / A. Dudek. Krakow: Arcana, 2002. – 522 s.
6. Афанасьев І. Ю. Польсько-українські відносини 1991-2000 рр.: політична та економічна взаємодія : дис. на здобуття наукового ступеня канд іст. наук : 07.00.02. – Національний університет «Києво-Могилянська академія». – К., 2004. – 202 л.
7. Chodakiewicz, M. Intermarium: The Land between the Black and Baltic Seas. – New York : Transaction Publishers, 2012. – 568 p.
8. Геник М. Інтеграційні процеси Балто-Чорноморського регіону і політичних концепціях польської антитоталітарної опозиції / М. Геник // Політична наука в Україні: стан і перспективи: матеріали всеукраїнської наукової конференції (Львів, 10-11 травня 2007 року) / укл. Поліщук М., Скочиляс Л., Угрин Л. – Львів : ЦПД, 2008. – С. 268-274.
9. Surmacz, B. Współczesne stosunki polsko-ukraińskie: Politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000. – 267 s.
10. Moczulski, L. Geopolityka: potęga w czasie i przestrzeni. – Warszawa : Bellona, 1999. – 721 s.
11. Rada Polityczna KPN. Rezolucja o prawie Ukrainy do niezawisłego bytu, Jelenia Góra, 15 maja 1980 // Droga. – 1980. – Nr 10, październik. – S. 3.
12. Геник М. Інтеграційні процеси Балто-Чорноморського регіону і політичних концепціях польської антитоталітарної опозиції / М. Геник // Політична наука в Україні: стан і перспективи: матеріали всеукраїнської наукової конференції (Львів, 10-11 травня 2007 року) / укл. Поліщук М., Скочиляс Л., Угрин Л. – Львів : ЦПД, 2008. – С. 268-274.
13. Dudek, A. Pierwsze lata III Rzeczypospolitej. 1989-2001. Zarys historii politycznej Polski / A. Dudek. Krakow: Arcana, 2002. – 522 s.
14. Moczulski, L. Geopolityka: potęga w czasie i przestrzeni. – Warszawa : Bellona, 1999. – 721 s.
15. Surmacz, B. Współczesne stosunki polsko-ukraińskie: Politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000. – 267 s.
16. Dudek, A. Pierwsze lata III Rzeczypospolitej. 1989-2001. Zarys historii politycznej Polski / A. Dudek. Krakow: Arcana, 2002. – 522 s.
17. Burant S. Stosunki polsko-ukrainskie a idea strategicznego partnerstwa / Publicacja przygotowywana do druku. – Warszawa, 1999. – 48 s.
18. Czworobok zamiast trojkata // Życie Warszawy. – 1992. – 20 maja. – S. 4.
19. Burant S. Stosunki polsko-ukrainskie a idea strategicznego partnerstwa / Publicacja przygotowywana do druku. – Warszawa, 1999. – 48 s.
20. Ibid.
21. Surmacz, B. Współczesne stosunki polsko-ukraińskie: Politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000. – 267 s.
22. Burant S. Stosunki polsko-ukrainskie a idea strategicznego partnerstwa / Publicacja przygotowywana do druku. – Warszawa, 1999. – 48 s.
23. Осадчук Б. Україна, Польща, світ. – К. : Смолоскип, 2001. – 356 с.

24. Braterstwo polsko-ukraińskie, ale nie kosztem Polaków na Ukrainie // Dziennik Kijowski. – 1998. – Nr. 15 (94) (Sierpień). – S. 3.
25. Геник М. Інтеграційні процеси Балто-Чорноморського регіону і політичних концепцій польської антитоталітарної опозиції / М. Геник // Політична наука в Україні: стан і перспективи: матеріали всеукраїнської наукової конференції (Львів, 10-11 травня 2007 року) / укл. Поліщук М., Скочиляс Л., Угрин Л. – Львів : ЦПД, 2008. – С. 268-274.
26. Івченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан / Українська академія наук національного прогресу. - К.: "РІЦ УАННП", 1997. – 687 с.
27. Горун Д. О. Українсько-польські відносини (1991-1997 рр.) : дис. на здобуття наукового ступіня канд. іст. наук: 07.00.02 / Одеський державний університет ім. Т.І.Мечникова. – О., 1999. – 182 л.
28. Oświadczenie o utworzeniu Ligii Partii Krajów Międzymorza // Międzymorze. – 1994. – Nr 0. — S. 3-9.
29. Kamiński J. C. Międzymorze. Europa środkowa w koncepcjach KPN-u // Myśl Polska. – 1993. – 1–15 XII. – S. 6.
30. Геник М. Інтеграційні процеси Балто-Чорноморського регіону і політичних концепцій польської антитоталітарної опозиції / М. Геник // Політична наука в Україні: стан і перспективи: матеріали всеукраїнської наукової конференції (Львів, 10-11 травня 2007 року) / укл. Поліщук М., Скочиляс Л., Угрин Л. – Львів : ЦПД, 2008. – С. 268-274.
31. Dudek, A. Pierwsze lata III Rzeczypospolitej. 1989-2001. Zarys historii politycznej Polski / A. Dudek. Krakow: Arcana, 2002. – 522 s.
32. Архів МЗС України. – Поточні документи III Територіального управління МЗС України. – Дискусія стосовно закордонної політики Польщі (інформація). – Вих. № 96/1704 від 27 вересня 1996 р.
33. Геник М. Інтеграційні процеси Балто-Чорноморського регіону і політичних концепцій польської антитоталітарної опозиції / М. Геник // Політична наука в Україні: стан і перспективи: матеріали всеукраїнської наукової конференції (Львів, 10-11 травня 2007 року) / укл. Поліщук М., Скочиляс Л., Угрин Л. – Львів : ЦПД, 2008. – С. 268-274.
34. Braterstwo polsko-ukraińskie, ale nie kosztem Polaków na Ukrainie // Dziennik Kijowski. – 1998. – Nr. 15 (94) (Sierpień). – S. 3.

Одержано редакцією 01. 09. 2014

Прийнято до публікації 20. 11. 2014

Аннотация. Афанасьев И. Ю. Деятельность Конфедерации независимой Польши по отношению к Украине как потенциальному участнику балто-черноморского альянса государств (1980–2000 гг.)

Рассматриваются активность политической партии Конфедерация независимой Польши, в период 1980-2000 гг., в отношении Украины как участника возможного международного альянса в Междуморье – балто-черноморском регионе. Анализируются мотивы, стратегия, тактика КНП в этом аспекте, другие факторы влияния на процесс польско-украинских отношений как оси балто-черноморского межгосударственного альянса.

Ключевые слова: Междуморье, балто-черноморский альянс Конфедерация независимой Польши, НАТО-бис, польско-украинские отношения.

Afanasiev, Illia Yu. The activity of the Confederation of Independent Poland, in regard to Ukraine as potential member of Baltic-Black Sea international alliance (1980–2000)

The activity of Polish political party the Confederation of Independent Poland (KPN), for the period 1980–2000, in regard to Ukraine as a member of eventual international alliance in Intermarium, the region between the Baltic and Black seas, is considered. The role of Leszek Moczulski, his personal views, and also the motives, strategy, tactics of KPN at this aspect, and other factors influencing the implementation of Polish-Ukrainian relations concept as of the axis of the Baltic-Black Sea alliance, are analyzed. Some dramatic episodes of the competition between two integration projects – EU and Intermarium – are described. The main focus of the article is on the events of 1994-1995, which are represented in the context of multilateral relations at the region of Central and Eastern Europe, as well as of Ukrainian-Russian relations. The place of Baltic-Black Sea alliance concept in the hierarchy of objectives of KPN is determined, the impact of this place upon the implementation of Intermarium project is highlighted.

Key words: Intermarium, Baltic-Black Sea alliance, Confederation of independent Poland, NATO-bis, Polish-Ukrainian relations